

Odvolání ředitele příspěvkové organizace

Ve sporu o určení neplatnosti odvolání ředitele příspěvkové organizace nebo vedoucího organizační složky státu z funkce je splněn předpoklad pasivní věcné legitimity, jen, jestliže se řízení účastní zřizovatel a zaměstnavatel.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 21 Cdo 3863/2007, ze dne 16.9.2008)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobkyně M. K., zastoupené advokátem, proti žalovanému M. F., zastoupenému advokátem, o určení neplatnosti odvolání z funkce, vedené u Okresního soudu v Novém Jičíně pod sp. zn. 6 C 52/2005, o dovolání žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 6. března 2007, č.j. 16 Co 24/2007-133, tak, že rozsudek krajského soudu a rozsudek Okresního soudu v Novém Jičíně ze dne 30. října 2006, č.j. 6 C 52/2005-85 se zrušují a věc se vrací Okresnímu soudu v Novém Jičíně k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Dopisem ze dne 31.1.2005 žalovaný sdělil žalobkyni, že ji Rada města F. na svém 47. zasedání dne 28.1.2005 usnesením č.j. G/1/47 odvolala z funkce ředitelky příspěvkové organizace MATEŘSKÁ ŠKOLA F. Důvodem k odvolání byly

- "závažné nedostatky", jež byly zjištěny na základě "mimořádného auditorského dohledu zpracovaného Ing. S. H., H. audit, s.r.o.",
- nedostatky zjištěné kontrolou Krajské hygienické stanice MSK ze dne 4.11.2004 na pracovišti školní kuchyně, která byla provedena "z důvodu vzniklého hromadného onemocnění strážníků",
- "nesamostatnost při řešení vzniklých situací z titulu ředitele školy, předkládání materiálů ke schvalování do Rady města F., zabezpečení financování a hospodaření s rozpočtem zřizovatele",
- zpráva auditora k zabezpečení financování a hospodaření s rozpočtem zřizovatele a vyjádření ke stížnosti rodičů zaslanou k 14.12.2004 týkající se financování školy,
- "stížnosti rodičů - připomínka rodičů dětí navštěvujících Mateřskou školu ve S. k organizačnímu zabezpečení chodu školy - uzavření o prázdninách - stížnost rodičů navštěvujících Mateřskou školu ve F. k organizačnímu zabezpečení chodu školy a zabezpečení vybavení tříd",
- porušování povinností "pečovat o vytváření a rozvíjení pracovně právních vztahů v souladu s § 8 odst. 3 zákoníku práce, důsledkem čehož jsou neřešené pracovní vztahy na pracovišti, které vytvářejí prostředí zaměstnancům, což se negativně odráží na podmínkách pro vzdělávání dětí".

Žalobkyně se domáhala určení, že uvedené odvolání z funkce je neplatné. Žalobu zdůvodnila zejména tím, že v dopise popsané důvody k odvolání z funkce jsou "nekonkrétní", bez "uvedení toho, které ustanovení kterého právního předpisu měla porušit nebo neplnit", a jsou "nepravdivé a účelové". K jednotlivým důvodům žalobkyně uvedla, že auditor doporučil zastupitelstvu města F. schválit roční závěrku za rok 2004, že v souvislosti s "epidemickým výskytem průjmového onemocnění" nebyly zjištěny žádné nedostatky, že vytýkaná "nesamostatnost při řešení vzniklých situací" je jen "obecnými frázemi formulovaný důvod" a že stížnosti rodičů jsou nedůvodné a nekonkrétní, a zdůraznila, že žalovaný "neuveď žádnou právní povinnost, která by byla důvodem k odvolání z funkce" podle ustanovení § 166 odst. 5 písm. a) zákona č. [561/2004](#) Sb.

Okresní soud v Novém Jičíně rozsudkem ze dne 30.10.2006, č.j. 6 C 52/2005-85 žalobě vyhověl a

rozhodl, že žalovaný je povinen zaplatit žalobkyni na náhradě nákladů řízení 13.593,- Kč k rukám advokáta a že žalovaný je povinen zaplatit České republice "na účet Okresního soudu v Novém Jičíně" na náhradě nákladů řízení 3.066,- Kč. Po provedení důkazů soud prvního stupně dospěl k závěru, že "vytýkané důvody k odvolání pokud byly konkrétního charakteru" nebyly žalobkyni prokázány "jako závažné porušení a neplnění právních povinností" a že "zbývající vytýkané důvody" jsou "naprosto nekonkrétní, neodůvodněné". Protože žalovaný v rozporu s ustanovením § 166 odst. 6 zákona č. [561/2004](#) Sb. "nevedl řádným způsobem důvody k odvolání", je odvolání žalobkyně z funkce ředitelky mateřské školy neplatné.

K odvolání účastníků (odvolání žalobkyně směřovalo pouze do výroku o náhradě nákladů řízení) Krajský soud v Ostravě rozsudkem ze dne 6.3.2007, č.j. 16 Co 24/2007-133 změnil rozsudek soudu prvního stupně ve výroku o náhradě nákladů řízení tak, že žalovanému uložil, aby zaplatil žalobkyni na náhradě nákladů řízení 22.971,40 Kč k rukám advokáta; v ostatních výrocích jej potvrdil a rozhodl, že žalovaný je povinen zaplatit žalobkyni na náhradě nákladů odvolacího řízení 8.700,- Kč k rukám advokáta. Odvolací soud nejprve dovodil, že pracovní poměr ředitele mateřské školy a dalších ředitelů školských právnických osob se zakládá jmenováním do funkce podle zvláštních předpisů, že zaměstnanec jmenovaný do funkce lze odvolat, přičemž odvolání musí být písemné a doručené druhému účastníku, jinak je neplatné, a že odvoláním z funkce pracovní poměr zaměstnanec nekončí. Zřídí-li obec školskou právnickou osobu, může ředitele této právnické osoby odvolat; odvolání ředitele představuje "úkon učiněný jménem obce" a vztah mezi ředitelem školské právnické osoby a zřizovatelem (obcí) je vztahem pracovněprávním. Odvolaný ředitel školské právnické osoby se může domáhat u soudu určení, že odvolání z funkce je neplatné; i když nejde o žalobu, s níž by zákon "jako s právním prostředkem a s jeho právními účinky počítal", je na takovém určení naléhavý právní zájem [§ 80 písm. c) o.s.ř.], neboť určení se "vytvoří pevný právní základ pro právní vztahy mezi účastníky sporu a předejde se tak případným dalším žalobám na plnění". V odvolání ředitele školské právnické osoby z funkce musí být uvedeny důvody odvolání, jinak je neplatné; důvody musí být - obdobně jako je tomu v případě výpovědi nebo okamžitého zrušení pracovního poměru ze strany zaměstnavatele - skutkově vymezeny tak, aby je nebylo možné zaměnit s jinými důvody, přičemž skutečnosti, které byly důvodem k odvolání z funkce, není třeba rozvádět do všech podrobností, neboť pro neurčitost nebo nesrozumitelnost projevu vůle je odvolání z funkce neplatné jen tehdy, kdyby se ani výkladem projevu vůle nedalo zjistit, proč byl ředitel odvolán z funkce. Podle ustanovení § 166 odst. 5 písm. a) zákona č. [561/2004](#) Sb. může být ředitel školské právnické osoby odvolán "pouze v případě závažného porušení nebo neplnění právních povinností, které bylo zjištěno zejména inspekční činností České školní inspekce, zřizovatelem nebo jinými kontrolními orgány"; protože pracovněprávní předpisy pojem "porušení nebo neplnění právních povinností" nedefinují a protože není stanoveno ani to, z jakých hledisek má soud vycházet při zkoumání, zda šlo o "závažné porušení", je třeba - obdobně jako v jiných pracovněprávních vztazích - vycházet z toho, že jde o "závažné porušení nebo neplnění povinností, které jsou uloženy řediteli školské právnické osoby zejména právními předpisy (např. § 164 a 165 zákona č. [561/2004](#) Sb., § 35 odst. 1 písm. b), § 73 a § 74 zákoníku práce apod.) a závaznými pokyny zřizovatele", a že rozhodná hlediska soud vymezuje v každém jednotlivém případě tak, aby rozhodnutí o platnosti odvolání z funkce odpovídalo tomu, zda lze po zřizovateli "spravedlivě požadovat, aby zaměstnanec nadále pokračoval ve výkonu funkce ředitele". Odvolací soud shodně se soudem prvního stupně dospěl k závěru, že nedostatky zjištěné hygienickou stanicí nepředstavují porušení nebo neplnění povinností vyplývajících z funkce ředitelky mateřské školy (nedostatky způsobili zaměstnanci školní jídelny), že přijetím Ing. A. Š. do funkce ekonoma (samostatného účetního) a tím, že ho řádně neřídila a nekontrolovala jeho práci, žalobkyně neporušila své povinnosti "úmyslným jednáním" a následně došlo k odstranění nedostatků, a že tedy žalobkyně neporušila nebo nesplnila své povinnosti závažně.

Proti tomuto rozsudku odvolacího soudu podal žalovaný dovolání. Trvá na tom, že žalobkyně porušovala a neplnila povinnosti, které jí jsou uloženy jako ředitelce mateřské školy školským

zákonem, a vytýká soudům, že užití "analogie legis" zákoníku práce "ve vztahu k intenzitě porušení nebo neplnění právních povinností vedlo ve svém důsledku k ignoraci faktické existence závažných důvodů pro odvolání žalobkyně z funkce ředitelky Mateřské školy F.". I když účelem právní úpravy obsažené v ustanovení § 166 odst. 5 písm. a) zákona č. [561/2004](#) Sb. je "posílit stabilitu funkce a omezit nežádoucí vnější vlivy", nemůže to "učinit ředitele neodvolatelným" a "důvody jsou vymezeny tak, aby umožňovaly ředitele odvolat, pokud nebude plnit povinnosti z dané funkce vyplývající". Vymezení důvodů, pro které může být ředitel mateřské školy z funkce odvolán, není "nepřímou novelizací zákoníku práce", neboť vztah mezi zřizovatelem školy a ředitelem "není vztahem pracovněprávním upraveným zákoníkem práce", protože "ředitel je zaměstnancem dané právnické osoby, nikoliv zřizovatelem". Žalovaný navrhl, aby dovolací soud zrušil rozsudek odvolacího soudu a aby mu věc vrátil k dalšímu řízení.

Žalobkyně navrhla, aby dovolací soud dovolání žalovaného odmítl, popř. zamítl. Uvedla, že školský zákon a ani jiné právní předpisy neuvádí, co se rozumí "závažným porušení nebo neplnění právních povinností" při výkonu funkce ředitele školy ve smyslu ustanovení § 166 odst. 5 písm. a) zákona č. [561/2004](#) Sb., a že tedy soudy "musely najít způsob, jak se s tímto zákonným ustanovením vypořádat". I když účelem právní úpravy nebylo "učinit ředitele školské právnické osoby neodvolatelným", nemůže být setrvání ředitelů školských právnických osob ponecháno jen na prosté úvaze zřizovatelů; důvodem pro odvolání ředitele je proto pouze "závažné porušení nebo neplnění takových povinností školské právnické osoby, které jsou povinnostmi právními". Soudy správně vyložily, co se rozumí závažné porušení nebo neplnění takových povinností, a jeho závěry jsou správné.

Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a o.s.ř.) po zjištění, že dovolání proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu bylo podáno oprávněnou osobou (účastníkem řízení) ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 o.s.ř., se nejprve zabýval otázkou přípustnosti dovolání.

Dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští (§ 236 odst. 1 o.s.ř.).

Podmínky přípustnosti dovolání proti rozsudku odvolacího soudu jsou obsaženy v ustanovení § 237 o.s.ř.

Dovolání je přípustné proti rozsudku odvolacího soudu a proti usnesení odvolacího soudu, jimiž bylo změněno rozhodnutí soudu prvního stupně ve věci samé [§ 237 odst. 1 písm. a) o.s.ř.], jimiž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, kterým soud prvního stupně rozhodl ve věci samé jinak než v dřívějším rozsudku (usnesení) proto, že byl vázán právním názorem odvolacího soudu, který dřívější rozhodnutí zrušil [§ 237 odst. 1 písm. b) o.s.ř.], nebo jimiž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, jestliže dovolání není přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. b) o.s.ř. a jestliže dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam [§ 237 odst. 1 písm. c) o.s.ř.].

Žalovaný napadá dovoláním rozsudek odvolacího soudu, kterým byl rozsudek soudu prvního stupně o věci samé potvrzen. Dovolání podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. b) o.s.ř. není v této věci přípustné, a to již proto, že ve věci nebylo soudem prvního stupně vydáno rozhodnutí, které by odvolací soud zrušil. Dovolání žalovaného proti rozsudku odvolacího soudu ve věci samé tedy může být přípustné jen při splnění předpokladů uvedených v ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o.s.ř.

Rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam ve smyslu ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o.s.ř. zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo která je odvolacími soudy nebo dovolacím soudem rozhodována rozdílně, nebo řeší-li právní otázku v rozporu s hmotným právem (§ 237 odst. 3 o.s.ř.).

Dovolací soud je při přezkoumání rozhodnutí odvolacího soudu zásadně vázán uplatněnými dovolacími důvody (srov. § 242 odst. 3 o.s.ř.); vyplývá z toho mimo jiné, že při zkoumání, zda napadené rozhodnutí odvolacího soudu má ve smyslu ustanovení § 237 odst. 3 o.s.ř. ve věci samé po právní stránce zásadní právní význam, může posuzovat jen takové právní otázky, které dovolatel v dovolání označil.

Přípustnost dovolání podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o.s.ř. přitom není založena již tím, že dovolatel tvrdí, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam. Přípustnost dovolání nastává tehdy, jestliže dovolací soud za použití hledisek, příkladmo uvedených v ustanovení § 237 odst. 3 o.s.ř., dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu ve věci samé po právní stránce zásadní význam skutečně má.

Odvolací soud v projednávané věci řešil právní otázku, za jakých předpokladů může být určena neplatnost odvolání ředitele školské právnické osoby zřizované ministerstvem, krajem, obcí nebo svazkem obcí, ředitele příspěvkové organizace a vedoucího organizační složky státu provedené zřizovatelem podle ustanovení § 166 odst. 5 písm. a) zákona č. [561/2004](#) Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). Protože tuto otázku zčásti posoudil v rozporu s judikaturou soudů a protože tato otázka ve všech souvislostech dosud nebyla vyřešena, představuje rozsudek odvolacího soudu rozhodnutí, které má ve věci samé po právní stránce zásadní význam. Dovolací soud proto dospěl k závěru, že dovolání žalovaného proti rozsudku odvolacího soudu je přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o.s.ř.

Po přezkoumání rozsudku odvolacího soudu ve smyslu ustanovení § 242 o.s.ř., které provedl bez jednání (§ 243a odst. 1 věta první o.s.ř.), Nejvyšší soud ČR dospěl k závěru, že dovolání je zčásti opodstatněné.

Projednávanou věc je třeba posuzovat - vzhledem k tomu, že žalovaný odvolal žalobkyni z funkce ředitelky Mateřské školy F. dopisem ze dne 31.1.2005 - podle zákona č. [65/1965](#) Sb., zákoníku práce, ve znění zákonů č. [88/1968](#) Sb., č. [153/1969](#) Sb., č. [100/1970](#) Sb., č. [20/1975](#) Sb., č. [72/1982](#) Sb., č. [111/1984](#) Sb., č. [22/1985](#) Sb., č. [52/1987](#) Sb., č. [98/1987](#) Sb., č. [188/1988](#) Sb., č. [3/1991](#) Sb., č. [297/1991](#) Sb., č. [231/1992](#) Sb., č. [264/1992](#) Sb., č. [590/1992](#) Sb., č. [37/1993](#) Sb., č. [74/1994](#) Sb., č. [118/1995](#) Sb., č. [287/1995](#) Sb., č. [138/1996](#) Sb., č. [167/1999](#) Sb., č. [225/1999](#) Sb., č. [29/2000](#) Sb., č. [155/2000](#) Sb., č. [220/2000](#) Sb., č. [238/2000](#) Sb., č. [257/2000](#) Sb., č. [258/2000](#) Sb., č. [177/2001](#) Sb., č. [6/2002](#) Sb., č. [136/2002](#) Sb., č. [202/2002](#) Sb., č. [311/2002](#) Sb., č. [312/2002](#) Sb., č. [274/2003](#) Sb., č. [46/2004](#) Sb., č. [436/2004](#) Sb., č. [562/2004](#) Sb., č. [563/2004](#) Sb. a č. [628/2004](#) Sb., tedy podle zákoníku práce ve znění účinném do 30.4.2005 (dále též jen "zák. práce"), a podle zákona č. [561/2004](#) Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění účinném do 30.11.2005 (dále jen "školského zákona").

Podle ustanovení § 166 odst. 2 školského zákona ředitele školské právnické osoby zřizované ministerstvem, krajem, obcí nebo svazkem obcí, ředitele příspěvkové organizace a vedoucího organizační složky státu jmenuje do funkce zřizovatel na základě jím vyhlášeného konkursního řízení; zřizovatel plní funkci orgánu nadřízeného zaměstnavateli v oblasti pracovněprávních vztahů.

Podle ustanovení § 166 odst. 4 školského zákona ředitele školské právnické osoby zřizované ministerstvem, krajem, obcí nebo svazkem obcí, ředitele příspěvkové organizace a vedoucího organizační složky státu zřizovatel odvolá z funkce v případě

- a) pozbytí některého z předpokladů pro výkon funkce ředitele školy nebo školského zařízení stanovených zvláštním zákonem,
- b) nesplnění podmínky získání znalostí z oblasti řízení školství studiem pro ředitele škol a školských zařízení podle zvláštního zákona,
- c) organizačních změn, jejichž důsledkem je zrušení vykonávané funkce.

Podle ustanovení § 166 odst. 5 školského zákona ředitele školské právnické osoby zřizované ministerstvem, krajem, obcí nebo svazkem obcí, ředitele příspěvkové organizace a vedoucího organizační složky státu může zřizovatel dále odvolat z funkce pouze v případě

- a) závažného porušení nebo neplnění právních povinností vyplývajících z vykonávané funkce, které bylo zjištěno zejména inspekční činností České školní inspekce, zřizovatelem nebo jinými kontrolními orgány,
- b) dosažení 65 let věku.

Podle ustanovení § 166 odst. 6 školského zákona odvolání z funkce je písemné, doručuje se řediteli a vedoucímu do vlastních rukou a musí obsahovat důvody odvolání podle odstavců 4 a 5, jinak je neplatné.

Zákoník práce umožňuje založit pracovní poměr smlouvou mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem nebo volbou anebo jmenováním (srov. § 27 odst. 2, 3 a 4 zák. práce). Pracovní poměr nemůže vzniknout proti vůli zaměstnance; proto i v případech, v nichž se pracovní poměr zakládá volbou nebo jmenováním, může být fyzická osoba do funkce zvolena nebo jmenována (a pracovní poměr tím vzniknout) jen se svým souhlasem (srov. § 7 odst. 1 zák. práce a v něm vyjádřenou smluvní zásadu vzniku pracovněprávních vztahů). Do funkce může být zvolena nebo jmenována nejen fyzická osoba, která u zaměstnavatele dosud nebyla zaměstnána; zákon nevylučuje (nezakazuje) zvolit nebo jmenovat do funkce též fyzickou osobu, která u zaměstnavatele již pracuje, např. v pracovním poměru vzniklém pracovní smlouvou, popřípadě volbou nebo jmenováním do jiné funkce. V posléze uvedeném případě dochází zvolením nebo jmenováním do funkce ke změně v obsahu pracovního poměru; vždy se mění druh vykonávané práce a, má-li zaměstnanec vykonávat funkci, do níž byl zvolen nebo jmenován jinde, než dosud pracoval, dochází ke změně též v místě výkonu práce. Právní postavení zaměstnance, který byl do funkce zvolen nebo jmenován v době, kdy již u zaměstnavatele z jiného důvodu pracoval, se po provedené volbě nebo jmenování v dalším neliší od postavení těch, jejichž pracovní poměr u zaměstnavatele volbou nebo jmenováním podle ustanovení § 27 odst. 3, 4 zák. práce teprve vzniká.

Jmenováním se pracovní poměr zakládá u vedoucích zaměstnanců, jmenovaných do funkce podle zvláštních předpisů, a u vedoucích zaměstnanců, které do funkce jmenuje u zaměstnavatele, který je právnickou osobou, statutární orgán a u zaměstnavatele, který je fyzickou osobou, zaměstnavatel (srov. § 27 odst. 4 zák. práce). Podle ustanovení § 27 odst. 4 zák. práce tedy pracovní poměr u zaměstnavatele jednak vzniká na základě jmenování provedeného samotným zaměstnavatelem (tzv. vnitřním jmenováním), jednak se zakládá tzv. vnějším jmenováním podle zvláštních předpisů provedeným - přestože se jím zakládá pracovní poměr u zaměstnavatele - orgánem odlišným od osoby zaměstnavatele, tj. nadřízeným orgánem, který má podle zvláštních předpisů (srov. § 272 odst. 1 zák. práce) oprávnění vykonávat vůči zaměstnavateli řídicí působnost při plnění jeho úkolů (§ 272 odst. 3 zák. práce).

Zvláštním předpisem, podle něhož se ve smyslu ustanovení § 27 odst. 4 zák. práce zakládá pracovní poměr zaměstnanců u zaměstnavatelů ve školství, je ustanovení § 166 odst. 2 školského zákona. Zřizovateli, který jmenuje do funkce na základě jím vyhlášeného konkursního řízení ředitele školské právnické osoby zřizované ministerstvem, krajem, obcí nebo svazkem obcí, ředitele příspěvkové organizace a vedoucího organizační složky státu, náleží jako orgánu nadřízenému zaměstnavateli pouze práva a povinnosti, která mu zákon přiznává; kromě jiného je povinen sledovat, jak zaměstnavatelé plní své povinnosti při vytváření pracovněprávních vztahů a jejich rozvíjení (§ 8 odst. 3 zák. práce), zjišťovat příčiny porušování pracovněprávních předpisů, vyvozovat z něho důsledky a soustavně vytvářet podmínky pro jejich dodržování (srov. § 26 zák. práce), a je oprávněn za podmínek uvedených v ustanoveních § 166 odst. 4, 5 a 6 školského zákona ředitele (vedoucího) z funkce odvolat. Výkon práv a povinností zřizovatele je třeba v pracovněprávních vztazích důsledně

odlišovat od výkonu práv a povinností zaměstnavatele; zřizovatel se ani v rozsahu svých zákonných práv a povinností nestává zaměstnavatelem a ani v tomto rozsahu nevstupuje do práv a povinností zaměstnavatele. Přestože na základě jím provedeného "vnějšího jmenování" vzniká (popřípadě, byl-li již jmenovaný ředitel nebo vedoucí u zaměstnavatele již zaměstnán, se mění) pracovní poměr mezi zaměstnancem a školskou právnickou osobou (příspěvkovou organizací nebo státem) a přestože odvoláním ředitele (vedoucího) těchto školských zařízení z funkce dochází k suspenzi pracovního závazku ohledně uvedeného druhu práce (srov. § 65 odst. 3 zák. práce), nevzniká - jak správně namítá dovolatel - mezi zřizovatelem a tímto zaměstnancem pracovněprávní vztah a zřizovatel se nestává dalším ("třetím") účastníkem pracovněprávního vztahu mezi zaměstnancem a školskou právnickou osobou (příspěvkovou organizací nebo státem).

Důvodem pro odvolání z funkce ředitele školské právnické osoby zřizované ministerstvem, krajem, obcí nebo svazkem obcí, ředitele příspěvkové organizace a vedoucího organizační složky státu je podle ustanovení § 166 odst. 5 písm. a) školského zákona "závažné porušení nebo neplnění právních povinností vyplývajících z vykonávané funkce, které bylo zjištěno zejména inspekční činností České školní inspekce, zřizovatelem nebo jinými kontrolními orgány".

Ředitel (vedoucí) je jako zaměstnanec školské právnické osoby (příspěvkové organizace nebo státu) povinen plnit povinnosti, které jsou stanoveny právními předpisy (zejména ustanoveními § 73, § 74 a § 75 zák. práce), a pracovním řádem, vydaným na základě zmocnění uvedeného v ustanovení § 82 odst. 1 a 3 zák. práce, který je závazný pro zaměstnavatele a pro všechny jeho zaměstnance (srov. § 82 odst. 4 zák. práce). Má-li být porušení nebo neplnění právních povinností důvodem k odvolání z funkce, musí být ze strany ředitele (vedoucího) zaviněno a musí - vzhledem k tomu, že podle ustanovení § 166 odst. 5 písm. a) školského zákona není důvodem k odvolání z funkce "každé", ale jen "závažné" porušení nebo neplnění právních povinností vyplývajících z vykonávané funkce - dosahovat určité intenzity. Vzhledem k tomu, že školský zákon, zákoník práce a ani jiné právní předpisy neuvádí, jaké porušení nebo neplnění právních povinností vyplývajících z vykonávané funkce ředitele školské právnické osoby, ředitele příspěvkové organizace nebo vedoucího organizační složky státu je třeba považovat za "závažné", patří ustanovení § 166 odst. 5 písm. a) školského zákona, jak správně dovodil odvolací soud, k právním normám s relativně neurčitou (abstraktní) hypotézou, tj. k právním normám, jejichž hypotéza není stanovena přímo právním předpisem a které tak přenechávají soudu, aby podle svého uvážení v každém jednotlivém případě vymezil sám hypotézu právní normy ze širokého, předem neomezeného okruhu okolností. Vyplývá z toho mimo jiné, že soud při zkoumání, zda došlo k porušení nebo neplnění právních povinností vyplývajících z vykonávané funkce ředitele (vedoucího) "závažným způsobem", může přihlídnout k osobě ředitele (vedoucího), k jeho dosavadnímu postoji k plnění právních povinností, k době a situaci, v níž došlo k porušení nebo nesplnění právních povinností, k míře zavinění, ke způsobu a intenzitě porušení konkrétních povinností, k důsledkům porušení právních povinností pro zaměstnavatele, k tomu, zda svým jednáním ředitel (vedoucí) způsobil zaměstnavateli škodu, apod. Zákon zde ponechává soudu širokou možnost uvážení, aby rozhodnutí o odvolání z funkce odpovídalo tomu, zda po zaměstnavateli lze spravedlivě požadovat, aby ředitel (vedoucí) u něho nadále vykonával svou funkci.

Uvedené požadavky nemají (a nemohou) mít za cíl učinit ředitele (vedoucího) - jak se mylně domnívá dovolatel - "neodvolatelným". Směřují v souladu se smyslem a účelem ustanovení § 166 odst. 5 písm. a) školského zákona k tomu, aby ředitel školské právnické osoby, ředitel příspěvkové organizace nebo vedoucí organizační složky státu byl "postižen" ztrátou své funkce jen tehdy, jestliže opravdu porušil (nesplnil) své právní povinnosti vyplývající z vykonávané funkce a jestliže k porušení (nesplnění) těchto právních povinností došlo "závažným způsobem". Odvolací soud tedy v souladu se zákonem v projednávané věci zkoumal, zda žalobkyně své právní povinnosti porušila (nesplnila) opravdu "závažně" nebo zda její jednání představuje nižší míru intenzity porušení (nesplnění)

právních povinností vyplývajících z vykonávané funkce, které nemůže vést k odvolání z funkce.

Školský zákon, zákoník práce a ani jiné právní předpisy výslovně nepředepisují postup, jakým se může odvolaný ředitel školské právnické osoby, ředitel příspěvkové organizace nebo vedoucí organizační složky státu u soudu bránit, má-li za to, že jeho odvolání z funkce je neplatné. Vzhledem k tomu, že určení neplatnosti odvolání z funkce je objektivně způsobilé vytvořit pevný právní základ pro právní vztahy účastníků sporu a že se tím předejde dalším žalobám, dovolací soud souhlasí s odvolacím soudem v tom, že odvolaný ředitel (vedoucí) má ve smyslu ustanovení § 80 písm. c) o.s.ř. naléhavý právní zájem na určení, že jeho odvolání z funkce je neplatné, a to samozřejmě za předpokladu, že dosud (platně) neskončil jeho pracovní poměr u školské právnické osoby, příspěvkové organizace nebo státu a že otázka neplatnosti odvolání z funkce již nebyla vyřešena v souvislosti se soudním rozhodnutím o neplatnosti rozvázání pracovního poměru.

Úspěch žaloby o určení, zda tu právní vztah nebo právo je či není (určovací žaloby), nepředpokládá, obecně vzato, jen to, aby na určení byl naléhavý právní zájem, ale i skutečnost, že účastníci jsou ve vztahu k požadovanému určení věcně legitimováni. Věcnou legitimaci k určení, zda tu právní vztah nebo právo je či není, má ten, kdo je účasten právního vztahu nebo práva, o něž v řízení jde, nebo jehož právní sféry se sporný právní vztah nebo sporné právo týká (srov. též rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 3.4.2002 sp. zn. 21 Cdo 679/2001, který byl uveřejněn pod č. 77 v časopise Soudní judikatura, roč. 2002). Z odůvodnění rozsudku odvolacího soudu, který se zabýval otázkou naléhavého právního zájmu na požadovaném určení, implicitně vyplývá, že dospěl také k závěru o tom, že jsou splněny všechny předpoklady úspěšnosti určovací žaloby, tedy že žalovaný je podle hmotného práva pasivně věcně legitimován. S právním názorem, podle kterého je v řízení o určení neplatnosti odvolání ředitele školské právnické osoby, ředitele příspěvkové organizace nebo vedoucího organizační složky státu pasivně věcně legitimován jen ten, kdo odvolání provedl (tj. zřizovatel), dovolací soud nesouhlasí.

Z právního postavení zřizovatele a zaměstnavatele při vzniku (popřípadě, byl-li již jmenovaný ředitel nebo vedoucí u zaměstnavatele již zaměstnán, při změně) pracovního poměru a při odvolávání z funkce, do níž byl zaměstnanec jmenován, je třeba dovodit, že, kromě jiného, se odvolání ředitele (vedoucího) z funkce dotýká jak právní sféry zřizovatele, který k odvolání přistoupil, tak i práv a povinností zaměstnavatele, jehož řediteli (vedoucímu) tím byl suspendován jeho dosavadní pracovní závazek. Nejvyšší soud proto dovodil, že ve sporu o určení neplatnosti odvolání ředitele (vedoucího) z funkce je splněn předpoklad pasivní věcné legitimace, jen jestliže se řízení účastní zřizovatel a zaměstnavatel (srov. též právní názor vyjádřený v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 15.4.2008, sp. zn. 21 Cdo 854/2007, který byl uveřejněn pod č. 116 v časopise Soudní judikatura, roč. 2008); ve sporu mají postavení nerozlučných společníků (§ 91 odst. 2 o.s.ř.).

Opačný názor vycházející ze skutečnosti, že jmenování a odvolání ředitele školské právnické osoby z funkce se dotýká kromě zaměstnance pouze zřizovatele, by ve svých důsledcích opomíjel, že výrok pravomocného rozsudku o určení neplatnosti odvolání z této funkce je závazný pouze pro účastníky daného řízení (srov. § 159 odst. 1 o.s.ř.). Případné určení neplatnosti odvolání ředitele (vedoucího) z funkce by proto mohlo zavazovat jedině účastníky daného občanského soudního řízení (žalobkyni a žalovaného zřizovatele), aniž by bylo závazné také pro zaměstnavatele jako druhého účastníka pracovního poměru. K žalobkyni požadovanému určení již z tohoto důvodu není možné přistoupit, zaměstnavatel (Mateřská škola F.) by ze svého hlediska mohl i nadále vycházet z toho, že je zde stále platný úkon, kterým byl zaměstnanec odvolán z funkce. Obdobný závěr o subjektivní závaznosti rozsudku by pak bylo možné učinit i v opačném případě, kdyby žaloba směřovala pouze proti zaměstnavateli, a rozhodnutí soudu by naopak nezavazovalo zřizovatele. Z těchto důvodů je na místě závěr, že žaloba podaná jen proti jednomu z obou společně pasivně věcně legitimovaných subjektů nemůže být úspěšná.

Z uvedeného vyplývá, že rozsudek odvolacího soudu není správný, neboť spočívá na nesprávném právním posouzení věci; Nejvyšší soud České republiky jej proto podle ustanovení § 243b odst. 2 části věty za středníkem o.s.ř. zrušil. Protože důvody, pro které byl zrušen rozsudek odvolacího soudu, platí i na rozsudek soudu prvního stupně, zrušil Nejvyšší soud České republiky rovněž toto rozhodnutí a věc vrátil Okresnímu soudu v Novém Jičíně k dalšímu řízení (§ 243b odst. 3 věta druhá o.s.ř.).

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Dokazování](#)
- [Bolestné](#)
- [Blankosměnka](#)
- [Nájem](#)
- [Ochrana osobnosti \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Přerušování řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Svéprávnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Promlčení a dobré mravy](#)
- [Práva dětí](#)